

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Przyszłość europejskiej akwakultury

(2015/C 423/04)

Sprawozdawca: Jesús GAMALLO ALLER (ES/EPL), dyrektor generalny ds. stosunków zewnętrznych i stosunków z Unią Europejską w rządzie regionu Galicja

I. KONTEKST**Rozwój akwakultury**

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

1. Przypomina, że akwakultura była już w ubiegłych latach przedmiotem szeregu opinii Komitetu oraz że po raz pierwszy w historii wspólna polityka rybołówstwa (WPRyb) na okres 2014–2020 ujmuje akwakulturę w sposób indywidualny i na równi z rybołówstwem. Mimo to sektor ten wciąż nie odnajduje swojego miejsca w UE.
2. Z zadowoleniem przyjmuje efekty synergii powstałej w wyniku połączenia Dyrekcji Generalnej ds. Gospodarki Morskiej i Rybołówstwa z Dyrekcją Generalną ds. Środowiska w ramach Komisji Europejskiej i uważa, że to ujednoczenie może korzystnie wpłynąć na rozwój europejskiej akwakultury.
3. Wyraża uznanie w związku z faktem, że wśród priorytetów nowego Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR) znajduje się upowszechnianie zrównoważonej i konkurencyjnej akwakultury, co stanowi prawdziwy bodziec do rozwoju nowych rodzajów akwakultury o wysokim potencjale wzrostu i innowacji, takich jak akwakultura na otwartym morzu, której produkty nie są przeznaczone do spożycia przez ludzi, lub zróżnicowanie akwakultury rozumiane jako prowadzenie działalności uzupełniającej zorientowanej na wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego związanych z istniejącymi instalacjami, na dywersyfikację działalności gospodarczej w sektorze oraz promocję jego produktów.
4. Przypomina, że w strategicznych wytycznych dotyczących zrównoważonego rozwoju akwakultury w UE z 2013 r. wypukła się strategiczny charakter produkcji w sektorze akwakultury w stawianiu czoła wyzwaniom związanym z żywnością, ochroną zasobów naturalnych i zagospodarowaniem przestrzennym.
5. Uznaje, że w sektorze akwakultury powstają miejsca pracy, szczególnie na obszarach słabo rozwiniętych, co przyczynia się do osiągnięcia większej spójności terytorialnej i rozwoju obszarów wiejskich zgodnie z celami dotyczącymi wzrostu wyznaczonymi w strategii „Europa 2020”.
6. Podkreśla kluczową rolę władz lokalnych i regionalnych w rozwoju europejskiej akwakultury, w szczególności we wdrażaniu wieloletnich planów strategicznych sporządzonych przez państwa członkowskie na okres 2014–2020.
7. Podkreśla, że europejski sektor akwakultury jest zdominowany przede wszystkim przez małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP), z których 75 % zatrudnia nie więcej niż pięciu pracowników.
8. Z zadowoleniem przyjmuje utworzenie nowego Komitetu Doradczego ds. Akwakultury, dzięki któremu zainteresowane strony mogą udzielać UE porad w zakresie rozwoju tego sektora. Ma nadzieję na nawiązanie z nim współpracy w przyszłości.
9. Podkreśla znaczenie połączenia szeregu środków w zakresie uproszczeń administracyjnych, zagospodarowania przestrzennego oraz konkurencyjności, z myślą o uwolnieniu potencjału zrównoważonego rozwoju akwakultury, z perspektywy dodatkowej, a nie alternatywnej, w odniesieniu do rybołówstwa.

10. Ostrzega, że w sytuacji gdy na całym świecie wzrasta znaczenie akwakultury, która stanowi już około 40 % łącznej produkcji rybnej, w Europie produkcja w sektorze akwakultury spada (o 11 % w latach 2000–2012) i nie sięga 20 % produkcji rybnej, mimo że w sektorze tym działa 14 tys. przedsiębiorstw i zatrudnia się bezpośrednio 85 tys. osób. W wymiarze globalnym wyniki sektora akwakultury powinny wkrótce przekroczyć wyniki osiągnięte w rybołówstwie, podobnie jak miało to miejsce w przeszłości w przypadku rolnictwa, które zastąpiło myślistwo.

11. Wyraża ubolewanie, że z 23 kg ryb i owoców morza spożywanych średnio rocznie w przeliczeniu na osobę w Europie tylko 24 % pochodzi z akwakultury, z czego ponad połowa jest importowana spoza UE, co sprawia, że 70 % łącznej ilości ryb i owoców morza spożywanych na unijnym rynku pochodzi z importu. Dlatego akwakultura powinna być odpowiednią na rosnący światowy popyt na ryby i owoce morza.

12. Wyraża głębokie zaniepokojenie z powodu braku równowagi między europejską a azjatycką produkcją akwakultury. Około 88 % światowej produkcji pochodzi z Azji i choć znaczna część azjatyckiego importu ryb spełnia kryteria określone w prawodawstwie unijnym, przywóz ten wywiera coraz większą presję na europejskich producentów z punktu widzenia cen i wytwarzanych ilości. W związku z tym europejscy producenci sektora akwakultury przejmują stopniowo rolę wyspecjalizowanych producentów wysokiej jakości, a segment niskich cen wypełnia się tańszymi, importowanymi produktami azjatyckimi.

13. Zwraca uwagę, że sektor akwakultury UE jest bardzo zróżnicowany, jeżeli chodzi o gatunki hodowlane, metody produkcji i położenie geograficzne, w związku z czym przepisy UE powinny zostać wdrożone w sposób elastyczny, zwłaszcza w regionach najbardziej oddalonych, ze względu na ich specyfikę.

II. ZALECENIA POLITYCZNE

Uproszczenie procedur administracyjnych i dostęp do akwenów

14. Ubolewa, że brak obszarów nadających się do wykorzystania w akwakulturze, złożoność procedur uzyskiwania licencji i zezwoleń na prowadzenie działalności oraz opóźnienia w tej dziedzinie, a także związane z nimi koszty to największe przeszkody stojące na drodze rozwoju akwakultury.

15. Przypomina, że w Europie udzielanie zezwoleń oraz wsparcie dla działających na jej terenie małych i średnich przedsiębiorstw sektora akwakultury należy zazwyczaj do kompetencji władz lokalnych i regionalnych. W związku z tym zalecane są wysokiej jakości szkolenia dla urzędników publicznych, które zwiększyłyby wydajność i skuteczność administracyjnej obsługi wydawania zezwoleń.

16. Proponuje administracyjny system punktów kompleksowej obsługi, w ramach którego połączono by i realizowano wszystkie uprawnienia. Umożliwiłoby on przedłożenie właściwych dokumentów jednemu organowi administracyjnemu, co znacząco usprawniłoby stosunki użytkownika z różnymi szczeblami administracji publicznej.

17. Proponuje wprowadzenie uproszczonego lub przyspieszonego systemu przyznawania zezwoleń, w ramach którego właściwa administracja wydawałaby tymczasowe zezwolenie na rozpoczęcie działalności operatorom spełniającym pewne określone wcześniej kryteria. Kryteria te mogłyby opierać się na historii wnioskodawcy lub wiązać się z przedstawieniem projektu w dziedzinie akwakultury, który miałby charakter rzeczywiście pionierski z punktu widzenia innowacji i zrównoważonego rozwoju, bądź też dotyczyć tworzenia stref przeznaczonych na działalność w zakresie akwakultury, w których zawczasu zdefiniowano by niezgodne z akwakulturą formy wykorzystania danego obszaru.

18. Uważa za właściwe – o ile pozwalają na to warunki lokalne – wprowadzenie systemu „sygnalizacji świetlnej” umożliwiającego klasyfikację działań w sektorze akwakultury na różnych poziomach, z uwzględnieniem m.in. wpływu na środowisko, produkcji, stanu zdrowia zwierząt itp. System ten musiałby być przyjazny dla użytkownika i łatwo dostępny dla mikroprzedsiębiorstw, tak by stworzyć równe szanse zarówno dla dużych, jak i małych przedsiębiorstw.

19. Podkreśla, że cały proces podejmowania decyzji w dziedzinie akwakultury powinien być przejrzysty, a tym samym stanowić inspirującą zasadę zarówno dla instytucji publicznych, jak i dla społeczeństwa obywatelskiego i środowisk naukowych.

Konkurencyjność i zarządzanie jakością

20. Podkreśla konieczność lepszego informowania opinii publicznej – wykroczenia poza zwykłą promocję produktów i skupienia się na korzyściach płynących z sektora zrównoważonego i zintegrowanego pod względem środowiskowym. Jest to kluczowy element zwiększenia konkurencyjności akwakultury.

21. Podkreśla znaczenie badań, rozwoju i innowacji dla pełnego wykorzystania potencjału rozwoju akwakultury, zgodnie z programem strategicznym badań i innowacji platformy na rzecz technologii i innowacji w dziedzinie akwakultury, w którym określa się priorytetowe obszary działania podzielone na osiem obszarów tematycznych.

22. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że eksploatacja żywych zasobów wodnych jest jednym z priorytetów tematycznych europejskiego programu w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont 2020” oraz wzywa zarówno ten sektor, jak i władze publiczne do wykorzystania wyników uzyskanych dzięki finansowanym projektom na rzecz zrównoważonego rozwoju akwakultury.

23. Wzywa Komisję do wprowadzenia europejskiego oznakowania produktów akwakultury służącego uzyskaniu zaufania konsumentów oraz wzmocnieniu wizerunku jakości produktów i uwypukleniu różnicy w porównaniu z konkurentami. Właściwe informowanie może tylko wzmocnić konkurencyjność sektora.

24. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w UE opracowuje się programy kształcenia zawodowego i ustawicznego dostosowane do potrzeb rynku akwakultury, dzięki którym wspiera się ponadto włączanie ludzi młodych w ten sektor. Wzywa do ułatwienia zatwierdzenia kwalifikacji z myślą o upowszechnianiu większej mobilności pracowników sektora akwakultury w UE.

Zrównoważony charakter akwakultury

25. Ponownie podkreśla, że zrównoważony charakter stanowi warunek konieczny rozwoju europejskiej akwakultury.

26. Przypomina, że jest on podstawowym warunkiem, jaki w ramach WPRyB stawia się akwakulturze europejskiej. Ponadto wszystkie zainteresowane strony i podmioty mają zamiar opracować odpowiednią definicję zrównoważonej akwakultury, uwzględniającą zarówno kryteria środowiskowe, jak i społeczne i gospodarcze; definicję tę można by dostosowywać do cech charakterystycznych poszczególnych obszarów. Komitet uważa, że kluczową rolę w jej tworzeniu powinien odegrać nowy Komitet Doradczy ds. Akwakultury.

27. Stwierdza, że branża akwakultury wymaga skoordynowanego zagospodarowania przestrzennego, które zminimalizuje konflikty wynikające z zachodzącej między konkurentami rywalizacji o akweny, zwiększy zrównoważoność, zmniejszy niepewność i ułatwi inwestycje. Podkreśla prowadzone już w związku z tym działania objęte dyrektywą ramową w sprawie strategii morskiej, której celem jest ochrona i odnowa europejskich ekosystemów morskich, a także zapewnienie, że działalność gospodarcza związana ze środowiskiem morskim będzie prowadzona w sposób zrównoważony.

28. Uważa za godne zalecenia upowszechnianie innowacyjnych procesów produkcji, które miałyby minimalny wpływ na otaczające je ekosystemy, takich jak recyrkulacja, zintegrowana akwakultura wielotroficzna czy akwaponika, które są przykładami wykorzystania akwenów w pełni zgodnego z dążeniem do skuteczności oraz wytwarzaniem bogactwa i wartości dodanej.

29. Wyraża potrzebę dalszych badań i innowacji, by dążyć do wyeliminowania mączki rybnej i oleju z ryb w żywieniu ryb hodowlanych. W związku z tym przypomina, że 60 % pożywienia wykorzystywanego w produkcji akwakultury jest pochodzenia roślinnego, a 80 % pochodzi ze źródeł zrównoważonych, co wzmacnia zrównoważony charakter sektora, który rozwija się i coraz sprawniej uzupełnia sektor połowów ryb dziko żyjących. Ważne jest, by poza niezbędnym szukaniem alternatyw dla mączki rybnej i oleju z ryb, jednocześnie stale pracować nad dalszym rozwijaniem tych produktów w celu ich optymalizacji i poprawy wydajności.

30. Podkreśla znaczenie akwakultury dla świadczenia usług środowiskowych, a zwłaszcza zachowania różnorodności biologicznej.

31. Odnotowuje niekorzystny wpływ szybkiej restytucji gatunków chronionych na zrównoważoną produkcję akwakultury i dlatego zaleca, aby plany zarządzania populacją gatunków były opracowywane nie tylko na podstawie kryteriów naukowych, lecz także z uwzględnieniem potencjalnych konfliktów z producentami z sektora akwakultury. W związku z tym wzywa Komisję Europejską, by w ramach przyszłych aktualizacji dyrektyw dotyczących ochrony przyrody (dyrektywa ptasia i dyrektywa siedliskowa) brała pod uwagę istniejące konflikty związane z różnymi sposobami wykorzystania obszarów morskich, rzecznych i lądowych.

32. Zaleca zróżnicowaną hodowlę organizmów, ze zwróceniem szczególnej uwagi na produkcję alg, które oprócz zwiększającego się w ostatnich latach spożycia przez ludzi i zwierzęta okazały się bardzo przydatne dla niektórych rodzajów produkcji przemysłowej lub dla wytwarzania energii elektrycznej. Szeroki potencjał alg nie jest jednak wykorzystywany w UE, mimo że stanowią one jedną z upraw, która oferuje największe możliwości zrównoważenia środowiskowego, ponieważ nie wymaga żywności ani nie wytwarza odpadów.

Rynki i łańcuch dostaw

33. Podkreśla, że rozróżnienie pomiędzy rybołówstwem a akwakulturą nie ma sensu wobec zwiększającego się na świecie popytu na produkty pochodzenia wodnego, a zarazem stopniowo zmniejszającej się w UE presji na zasoby ryb dziko żyjących. W tym kontekście można nawiązać jedynie do niezbędnej komplementarności.

34. Podkreśla, że współpraca między akwakulturą a działalnością przetwórczą może zapewnić wartość dodaną produktów akwakultury, jeżeli powstaje synergia i propaguje się oba rodzaje działalności na słabiej rozwiniętych obszarach.

35. Odnośnie do produktów akwakultury europejskiej zaleca promowanie rynku lokalnego oraz krótkich kanałów dystrybucji i tym samym przyczynienie się do złagodzenia wahań na rynkach światowych.

36. Przypomina, że w całym procesie akwakultury zapewniona jest identyfikowalność, co zwiększa bezpieczeństwo konsumentów i ogranicza ich zmiany zachowań w konsumpcji tego produktu.

37. Zaleca przeprowadzanie kampanii informacyjnych mających na celu przybliżenie produktu konsumentowi, by mógł on rozpoznać i docenić wysiłki włożone w zaopatrzenie w żywność, bezpieczeństwo żywnościowe i tworzenie miejsc pracy, a także długookresowe korzyści dla środowiska, jakie przynosi akwakultura.

38. Z zadowoleniem przyjmuje wspieranie przez Komisję Europejską wymiany sprawdzonych praktyk i wiedzy technicznej, co przyczynia się do poprawy wizerunku produktów akwakultury w społeczeństwie, a także do określenia wzorców i wyeksponowania przykładów. W tym kontekście z zadowoleniem przyjmuje kampanię Komisji Europejskiej „Wyhodowane w UE”, która niewątpliwie przyczyni się do podniesienia świadomości na temat zrównoważonych produktów akwakultury w UE.

Bruksela, dnia 13 października 2015 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów
Markku MARKKULA
